

Bruksela, dnia 28 lipca 2016 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 63/2016

Sprawozdanie z nadzwyczajnego posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych PE nt. sytuacji w Turcji po próbie zamachu stanu

Bruksela, 19 lipca 2016 r.

W dniu 19 lipca 2016 roku, podczas nadzwyczajnego posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych PE (AFET) miała miejsce wymiana poglądów z komisarzem **Johannessem Hahnem** i panem **Mayr-Hartingiem**, dyrektorem zarządzającym Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych w regionie Europy i Azji Środkowej, na temat sytuacji w Turcji po próbie zamachu stanu, który został jednomyślnie potępiony przez wszystkich mówców. Późniejsze wydarzenia wywołały obawy wśród wszystkich mówców, a w szczególności represje ze strony władz. Większość posłów podkreślała, że w celu zapewnienia kontynuacji rozmów akcesyjnych Turcja musi trzymać się zasad demokracji, praworządności i praw człowieka. Zgodzili się, że ponowne wprowadzenie kary śmierci spowodowałoby natychmiastowe zerwanie negocjacji w sprawie członkostwa w UE.

Grupy EPP i S & D wezwały UE do ścisłego monitorowania sytuacji w Turcji, w szczególności w odniesieniu do przestrzegania praw człowieka i rządów prawa. Kilku eurodeputowanych wyraziło swoje zaskoczenie tempem „czystek” i zastanawiali się, w jakim stopniu zostały przygotowane z wyprzedzeniem. Grupa ALDE ostrzegła przed destabilizacją w sąsiedztwie UE a grupa GUE / NGL przed coraz większą polaryzacją tureckiego społeczeństwa. Niektórzy posłowie z grup ENF i ALDE wyrazili swoje zaniepokojenie zbliżeniem relacji między prezydentami Erdoganem i Putinem. Komisarz Hahn nie zgodził się z tą opinią i uznał normalizację stosunków między Turcją i Rosją za czynnik przyczyniający się do stabilności regionu. Zauważył również, że mimo ostatnich wydarzeń, realizacja wspólnego planu działania UE-Turcja w sprawie migracji, mapa drogowa ws. liberalizacji wizowej i rozmowy akcesyjne będą kontynuowane zgodnie z planem.

Przewodniczący Komisji AFET **Elmar Brok** (EPP, Niemcy) zwrócił uwagę na tempo przygotowania list i usuwania tysięcy sędziów i urzędników. Obawiał się, że ostatecznie wydarzenia w Turcji mogą oddalić Turcję od Europy. Jednak był zdania, że jest jeszcze za wcześnie, aby wypowiadać ostateczne sądy na ten temat.

Komisarz **Johannes Hahn** zapewnił posłów, że pomimo ostatnich wydarzeń w Turcji, realizacja wspólnego planu działania UE-Turcja w sprawie migracji, mapa drogowa ws. liberalizacji wizowej i rozmowy akcesyjne będą kontynuowane zgodnie z planem.

- **Wypowiedzi w imieniu grup politycznych:**

Występujący w imieniu EPP eurodeputowany **Karas** (Niemcy) skrytykował wezwanie prezydenta Erdogana do przywrócenia kary śmierci, co jest sprzeczne z wartościami UE. Wezwał UE do wywierania nacisku na prezydenta Erdogana w celu wzmocnienia zobowiązań Turcji do respektowania praw człowieka, bez zamykania drzwi do dialogu nt. uchodźców i terroryzmu.

Występująca w imieniu S & D eurodeputowana **Piri** (Holandia, sprawozdawczyni PE w sprawie Turcji) uznała prawo rządu do doprowadzenia osób biorących udział w puczu przed oblicze wymiaru sprawiedliwości „pod warunkiem, że w konsekwencji demokracja, prawa człowieka i praworządność zostaną wzmocnione, a nie osłabione”. Wezwała do jedności politycznej i wyraziła nadzieję, że ostateczne wydarzenia nie będą wykorzystywane, jako uzasadnienie do dalszej „putynizacji” Turcji. Wypytywała o powołanie nowego szefa delegatury UE w Turcji i zaproponowała wymianę poglądów z urzędnikami tureckimi po wakacyjnej przerwie.

Występujący w imieniu ECR eurodeputowany **Demesmaeker** (Belgia) potępił przemoc i liczbę ofiar podczas nieudanej próby zamachu stanu w Turcji. Krytykował prezydenta Erdogana za trzymanie się władzy, ograniczanie wolności oraz ataki na mniejszość kurdyjską i wyraził przekonanie, że wszelkie granice już zostały przekroczone i uzasadnione jest natychmiastowe wstrzymanie rozmów akcesyjnych.

Występujący w imieniu ALDE eurodeputowany **Vajgl** (Słowenia) z zadowoleniem przyjął reakcję świata zachodniego na wydarzenia w Turcji i zgodził się z twierdzeniami, że trwająca czystka została przygotowana na długo przed nieudanym puczem wojskowym. Potwierdził istnienie państwa równoległego kontrolowanego przez pana Gülena, co jego zdaniem nie usprawiedliwia aktualnego stłumienia puczu przez władze tureckie. Podkreślił interes UE w

zapobieżeniu destabilizacji Turcji i wyraził swoje obawy dotyczące zbliżenia między prezydentami Erdoganem i Putinem.

Występujący w imieniu GUE/NGL eurodeputowany **Hadjigeorgiou** (Cypr) wspomniał o planach prezydenta Erdogana jeszcze sprzed puczu, mających na celu oczyszczenie sądownictwa oraz o rosnącej polaryzacji tureckiego społeczeństwa. Sprzeciwił się przywróceniu kary śmierci i skrytykował "masowe zabójstwa" w południowo-wschodniej Turcji.

Występujący w imieniu Zielonych/EFA eurodeputowany **Albrecht** (Niemcy) powiedział, że reakcja władz tureckich po nieudanym puczu zmierza do obalenia demokracji i praworządności. Ponadto uznał za nie do przyjęcia łamanie przez Turcję Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Mimo to, potwierdził poparcie swojej grupy dla ściślejszej współpracy między UE i Turcją.

Występujący w imieniu ENF eurodeputowany **Borghezio** (Włochy) zakwestionował charakter tureckiej demokracji i wezwał do realistycznego podejścia do tego kraju, biorąc pod uwagę wszystkie implikacje geostrategiczne dla Europy. Ostrzegł również przed rosnącymi powiązaniem między Rosją i Turcją.

Występujący w imieniu NI eurodeputowany **Korwin-Mikke** (Polska) poparł przywrócenie kary śmierci w Turcji i we wszystkich krajach europejskich, w celu zwalczania ekstremizmu. Według niego współpraca UE z Turcją dała niezbędną zachętę prezydentowi Erdoganowi do rozpoczęcia trwających obecnie czystek.

Pozostałe wypowiedzi eurodeputowanych były odzwierciedleniem stanowisk ich grup politycznych. Dodatkowo, eurodeputowany **Peterle** (EPP, Słowenia) ostrzegł przed możliwymi konsekwencjami geopolitycznymi wydarzeń w Turcji w szerszym regionie. Eurodeputowany **Kyrkos** (S & D, Grecja) poparł kontynuację procesu akcesyjnego z Turcją oraz rozmów nt. liberalizacji wizowej. Eurodeputowana **Vautmans** (ALDE, Belgia) z kolei domagała się natychmiastowego zerwania negocjacji. Eurodeputowany **Ferrand** (ENF, Francja) sprzeciwił się całkowicie przystąpieniu Turcji do UE – był zdania, że potrzebna jest inna forma współpracy. Natomiast eurodeputowana **Jaakonsaari** (S & D, Finlandia) wspominała o istnieniu znacznej społeczności tureckiej w Europie, która mogłaby być „rozdartą w następstwie ostatnich wydarzeń”.

W odpowiedzi dyrektor **Mayr-Harting** zgodził się z opiniami, że reakcja władz tureckich na zamach stanu była przesadzona. Zauważył, że konkluzje ostatniej Rady Spraw Zagranicznych z dnia 18 lipca odniosły się do wszystkich kwestii podniesionych przez europosłów. Dodał, że

Turcja pozostaje kluczowym partnerem UE oraz że nowy szef delegatury UE powinien być powołany bardzo szybko (okresowe przewodnictwo zakończył pan Szombati – były węgierski ambasador w USA i Francji).

Komisarz **Hahn** ocenił relacje UE-Turcja jako uprzywilejowane i wzajemnie korzystne. Ponadto, widział normalizację stosunków między Turcją i Rosją jako czynnik przyczyniający się do stabilności w szerszym regionie, w szczególności do zakończenia konfliktu syryjskiego.

Eurodeputowany **Elmar Brok** podkreślił związek między sukcesem gospodarczym Turcji i bezpośrednimi inwestycjami UE w tym kraju, które stanowią dwie trzecie całkowitych bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Turcji. Zwrócił uwagę, że powolne tempo negocjacji akcesyjnych spowodowane jest głównie brakiem postępów Turcji we wdrażaniu reform oraz niepowodzeniem w spełnieniu kryteriów kopenhaskich.

Opracowała:
Dr Magdalena Skulimowska

Konkluzje Rady w sprawie Turcji

UE zdecydowanie potępia próbę zamachu stanu w Turcji i potwierdza swoje pełne poparcie dla prawowitych instytucji tego kraju. Ubolewa nad wysoką liczbą ofiar i wyraża solidarność z narodem tureckim. UE z aprobatą przyjmuje wspólne stanowisko partii politycznych popierające turecką demokrację.

UE apeluje o to, by tureckie władze, w tym policja i siły bezpieczeństwa, zachowały powściągliwość. Należy uczynić wszystko, aby nie dopuścić do dalszej przemocy, aby chronić życie i przywrócić spokój.

UE wzywa do pełnego przestrzegania porządku konstytucyjnego Turcji i podkreśla jak ważne jest, aby zwyciężyła praworządność. Kluczowe znaczenie ma zapewnienie pełnego poszanowania wszystkich demokratycznych instytucji kraju, również wybranego rządu i Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji. UE podkreśla potrzebę respektowania zasad demokracji, praw człowieka i podstawowych wolności, a także przysługującego każdemu człowiekowi prawa do rzetelnego procesu sądowego z pełnym poszanowaniem europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, w tym Protokołu nr 13 do tej konwencji dotyczącego zniesienia kary śmierci. W tym względzie UE przypomina, że zdecydowane odrzucenie kary śmierci jest jednym z podstawowych elementów unijnego dorobku prawnego.

Turcja jest krajem kandydującym, a także jednym z najważniejszych partnerów Unii Europejskiej. UE podtrzymuje swoje zobowiązanie do współpracy z demokratyczną, pluralistyczną i stabilną Turcją w stawianiu czoła naszym wspólnym wyzwaniom.